

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
«ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Факультет природничих наук

Кафедра **географії та природознавства**

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Географія народів світу

Освітня програма **«Середня освіта (Географія)»**

Спеціальність **014 Середня освіта (Географія)**

галузі знань **01 Освіта/Педагогіка**

Затверджено на засіданні
кафедри Протокол № _____ від
“ ” _____ 20 _____ р.

м. Івано-Франківськ – 2023 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу (зразок)
5. Ресурсне забезпечення
6. Контактна інформація
7. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Географія народів світу
Освітня програма	«Середня освіта (Географія)»
Спеціальність	014 Середня освіта (Географія)
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Освітній рівень	бакалавр
Статус дисципліни	Вибіркова
Курс / семестр	4/8
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 24 год. Семінарські заняття – 36 год. Самостійна робота – 60 год.
Мова викладання	Українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://ceeq.pnu.edu.ua/%d0%b2%d1%85%d1%96%d0%b4-2/

2. Опис дисципліни

Мета вивчення дисципліни: сформувати відповідні сучасному рівню етнографічні уявлення про етнічну картину світу. Під час вивчення курсу студенти повинні отримати знання про різноманіття етнічних культур, відмінності й особливості господарськокультурних груп, соціально-політичних структур, рас, релігій, вірувань і мов. Студенти повинні ознайомитися з основними напрямками етнічної історії народів світу, особливостями протікання етнокультурних і етнічних процесів. Курс «Етногеографія народів світу» повинен дає уявлення про етнографію як науку, її принципи, методи, джерела та історію наукового пізнання.

Завдання курсу:

методичні: - виробити вміння аналізувати різні господарсько-культурні типи, - з'ясувати і вміти порівнювати основні концептуальні напрямки в етнології; пізнавальні: - ознайомити студентів з теоретичними засадами курсу, етнічною історією народів Австралії, Океанії, Африки, Америки та Азії; - надати навички використання етнологічних знань як засобу пізнання основних законів етно- та культурогенезу;

практичні: - сформувати у студентів загальнокультурний та історичний погляд на сутність етносу та процеси етногенезу, - закріпити усвідомлення поняття про різноманітність та рівноцінність етнічних культур

Студенти повинні знати: • основні поняття і терміни, що використовуються при описі народів світу; • класифікації народів світу за расово-антропологічною, етно-лінгвістичною, релігійно-конфесійною, господарсько-культурною типологією; • особливості взаємодії людського суспільства з навколишнім природним середовищем на різних етапах історичного розвитку; • роль природно-географічних чинників в антропогенезі; • причини етнічної різноманітності світу. Вміти: • розрізняти

предмет вивчення етнографії; • виявляти закономірності розвитку етнографічних досліджень; • визначати роль природно-географічних факторів у розвитку етносу; • виявляти вплив природних умов на особливості розселення та господарської діяльності людей; • визначати расовий, етнічний, лінгвістичний, релігійний склад населення світу; • аналізувати етнічні процеси у світі та в окремих регіонах і країнах; • правильно визначати місце того або іншого етносу в системах етнографічних класифікацій; • орієнтуватися в проблемах походження, історії, традицій культури і побуту народів світу; • засвоїти основні поняття у сфері антропогенезу, проблем фізичної антропології, етногенезу різних етносів; • мати чіткі уявлення про забезпечення етнографічних досліджень; • знати основні характеристики регіональних моделей етнічних культур; • орієнтуватися в сучасній етнографічній проблематиці. Мати навички: • системно осмислювати етнічні дані; • визначати расові відмінності; • показувати на карті ареали рас, мовних сімей, відповідних господарсько-культурних типів; • бути готовими використовувати отримані знання в своїй професійній діяльності.

Компетентності:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, у процесі виявлення та оцінки педагогічних проблеми, вироблення рішень щодо їх усунення;
- здатність до утвердження гуманістичних ідеалів, демократичних цінностей, мовного і культурного багатства українців, історії України й інших країн;
- здатність до творчого пошуку, нестандартного розв'язання педагогічних проблем і ситуацій, ефективного розв'язання освітніх проблем нестандартними способами;
- здатність застосовувати базові знання для оволодіння професійно орієнтованими дисциплінами та в науково-дослідницькій і професійній діяльності, орієнтуватися в проблемах сучасного суспільно-політичного життя в Україні, використовувати способи діяльності й моделі поведінки, що відповідають чинному законодавству України;
- здатність аналізувати географічні об'єкти і процеси як природного походження, так і антропогенні, з погляду фундаментальних принципів і знань природничих наук, а також на основі відповідних методів;
- здатність розв'язувати широке коло проблем та задач шляхом розуміння їх фундаментальних основ та використання як теоретичних, так і експериментальних методів;
- здатність майбутнього вчителя (випускника) вирішувати стандартні та проблемні професійні завдання, що виникають в освітній практиці основної і старшої школи, на основі сформованих знань про теоретичні засади побудови змісту загальної географічної освіти, спроможність обґрунтовано обирати прийоми, засоби, технології, форми організації навчання, адекватні дидактичній ситуації;
- здатність до організації навчально-виховного процесу в основній і старшій школі, систематичного підвищення професійно-педагогічної кваліфікації.
- уміння застосовувати базові знання для оволодіння професійно

орієнтованими дисциплінами та в науково-дослідницькій і професійній діяльності, моделювати та організовувати процес навчання географії в основній і старшій школі.

- здатність актуалізовувати та застосовувати комунікативні знання, навички, уміння, установки, стратегії і тактики комунікативної поведінки, здобутий досвід комунікативної діяльності, а також індивідуально-психологічні якості особистості задля успішного здійснення в конкретних умовах педагогічної комунікативної діяльності з школярами, батьками, колегами.

Програмні результати навчання:

- Здатність продемонструвати знання, набуті у процесі навчання та професійної діяльності, включаючи певні знання сучасних досягнень базових профільних наук.
- Здатність продемонструвати знання основ професійноорієнтованих дисциплін спеціальності в галузі організації навчально-виховного процесу в основній і старшій школі
- Знання основних принципів і теоретичних положень, фізичної та суспільної географії.
- Вміти здійснювати пошук інформації в різних джерелах для розв'язування професійно-педагогічних ситуацій.
- Вміти ефективно діяти, розв'язуючи стандартні та проблемні методичні задачі під час опрацювання з учнями змістових ліній, визначених Державним стандартом загальної географічної освіти основної та старшої школи.

3. Структура курсу

№	Тема	Результати навчання	Завдання
1.	Теоретико-методологічні засади курсу	Ознайомитись з такими поняттями: Поняття, предмет, структура і завдання етнографії. Взаємозв'язок етнографії із суміжними дисциплінами	Питання тести
2.	Історія, джерела та методи етногеографії	Ознайомитись з такими поняттями: Історія етнографії. Джерела етнографії. Методи етнографічних досліджень.	Питання тести
3.	Класифікація етносів.	Ознайомитись з такими темами: Принципи класифікації. Географічна класифікація. Антропологічна класифікація. Лінгвістична класифікація. Господарськокультурна класифікація.	Питання тести

		Релігійно-конфесійна класифікація.	
4.	Етноси Африки	Знати поняття: Географічна, антропологічна, етнолінгвістична класифікація народів Африки. Господарськокультурні типи та особливості матеріальної культури. Соціальна організація, сім'я та сімейношлюбні відносини. Загальний огляд традиційної духовної культури етносів Африки.	Питання тести
5.	Етноси Азії, Австралії та Океанії	Знати поняття: Південно-Західна Азія. Південна та ПівденноСхідна Азія. Східна Азія. Північна Азія. Центральна Азія. Етноси Австралії. Етноси Мікронезії. Етноси Меланезії. Етноси Полінезії.	Питання тести
6.	Етноси Австралії і Океанії	Знати поняття: Етноси Австралії. Етноси Мікронезії. Етноси Меланезії. Етноси Полінезії.	Питання тести
7.	Етноси Америки	Знати поняття: Антропологічний, географічний та етнолінгвістичний поділ Америки. Господарсько-культурні типи доколумбової Америки. Держави доколумбової Америки.	Питання тести
7.	Етноси Західної Європи	Ознайомитись з: Етнолінгвістичний та антропологічний склад населення Європи. Загальний огляд традиційної матеріальної культури народів Західної Європи. Особливості сімейно-шлюбних відносин народів регіону. Традиційні риси духовної культури.	Питання тести
8.	Етноси Центрально-Східної Європи	Ознайомитись з: Етнолінгвістичний та антропологічний склад населення ЦСЄ. Загальний огляд традиційної матеріальної культури народів ЦСЄ. Особливості сімейно-шлюбних відносин народів регіону. Традиційні риси духовної культури.	Питання тести
9.	Етноси Південної Європи	Ознайомитись з: Етнолінгвістичний та антропологічний склад населення Південної Європи. Загальний огляд традиційної матеріальної культури народів Південної Європи. Особливості сімейно-шлюбних відносин народів регіону. Традиційні риси духовної культури.	Питання тести

10.	Етноси Північної Європи	Ознайомитись з: Етнолінгвістичний та антропологічний склад населення Північної Європи. Загальний огляд традиційної матеріальної культури народів Південної Європи. Особливості сімейно-шлюбних відносин народів регіону. Традиційні риси духовної культури.	Питання тести
11.	Етнічна географія України.	Ознайомитись з: Етнолінгвістичний та антропологічний склад населення України. Загальний огляд традиційної матеріальної культури українців. Особливості розселення, способу життя і сімейно-шлюбних відносин українців. Традиційні риси духовної культури і етнографічні групи українців.	Питання
12.	Географія національних меншин України.	Ознайомитись з: 1. Культура, розселення і спосіб життя росіян України. 2. Культура, розселення і спосіб життя євреїв. 3. Культура, розселення і спосіб життя угорців. 4. Культура, розселення і спосіб життя поляків. 5. Культура, розселення і спосіб життя кримських татар. 6. Культура, розселення і спосіб життя болгар. 7. Культура, розселення і спосіб життя румунів і молдаван.	тести

4. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Система контролю знань здійснюється через: форма контролю – екзамен: поточний контроль – 50 балів.
---	--

5. Накопичування балів під час вивчення дисципліни

Накопичування балів під час вивчення дисципліни

Вид навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Поточний контроль	50
Лекція	
Практична робота	35
Самостійна робота	15
Підсумковий контроль	50
екзамен	50

Додаткові заохочувальні бали, які можуть доповнити оцінку до 100 балів	10
Разом	100

Кількість балів	Вид навчальної роботи								
	Лекції 1-6	Лекції 7-12	Практичне заняття 1-3	Практичне заняття 4-6	Практичне заняття 7-9	Практичне заняття 10-12	Практичне заняття 13-15	Практичне заняття 16-18	Самостійна робота
			5	5	5	5	5	5	15

Поточний контроль

Методи поточного контролю:

- Усний контроль (в ході опитування, бесіди, доповіді, читання тексту, повідомлення на задану тему та ін.);
- Письмовий контроль (контрольна робота в письмовій формі, реферат, виклад матеріалу на задану тему в письмовому вигляді та ін.);
- Комбінований контроль;
- Тестовий контроль;
- Виконання і захист практичної роботи;
- Презентації
- Виконання і захист практичної роботи

Заохочувальні бали

1. Участь у дискусіях (до 1 бал),
2. Підготовка публікації до друку та/або виступу на конференції за тематикою дисципліни (до 10 балів)

3. Обговорення відповідей та оцінювання практичних робіт інших студентів (до 0,5 балів)
4. Участь у вебінарі чи прослуховування курсу за тематикою дисципліни (до 2 бали)
5. Участь у студентських наукових конкурсах та олімпіадах (до 10 балів)

6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Мультимедіа, лабораторії, комп'ютери та інше
Кабінет, доступ до інтернету	Проектор, настінні карти, атласи, схеми

Література:

1. Баран В. Д., Козак Д. Н., Терпиловський Р. П. Походження слов'ян. Київ: Наук. думка, 1991. 144 с.
2. Блій, Гарм де. Географія. Світи, регіони, концепти = Geography. Realms, Regions, and Concepts / Г. де Блій, Пітер Муллер, Олег Шаблій ; [пер. з англ.: Д. Олесевич та ін.]. – Київ: Либідь, 2004. – 738 с.
3. Борисова О. В. Соціальна антропологія: підручник. Київ: Кондор, 2017. 412 с.
4. Дельеж, Р. Нариси з історії антропології: школи, автори, теорії. Київ: Києво-Могилянська акад., 2008. 259 с.
5. Дністрянський М.С. Д 54 Етнографія України: Навчальний посібник. – Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008. – 232 с.
6. Дюркгайм Е. Первісні форми релігійного життя: Тотемна система в Австралії. Київ, 2002.
7. Жук П. Етнополітична карта світу ХХІ століття: Методичний і предметний коментарі. Тернопіль: Мандрівець, 2000.
8. Кафарський В., Савчук Б. Етнологія. Підручник. Київ, 2006.
9. Леві-Строс К. Структурна антропологія. Київ, 2000.
10. Надольська В. В. Загальна етнологія: понятійно-термінологічний апарат. Навч. посіб. Луцьк: Вежа-друк, 2022. 228 с.
11. Тиводар М. Етнологія: Навч. посібн. Львів: Світ, 2004. 624 с.
12. Утвенко В. В. Етнологія: Навч. посіб. Київ: ВД «Персонал», 2017. 244 с.
13. Хоптяр Ю. А. Етнологія: Навч. посібник. Кам'янець-Подільський: Медобори-2006, 2008. 5. Юрій М. Ф. Етнологія: Навч. посібник. К., 2006.

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

1. Етнологічна термінологія. URL: <http://etno.us.org.ua/glossary/index.html> 20.
2. Етнографія та побут народів світу URL: <http://04.com.ua> 21. Центр етнографічних досліджень Індії. URL: <http://www.ncaiprc.org/census-ethnographicresearch-indian-country>
3. Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України. URL: <http://etno.kyiv.uar.net>

7. Контактна інформація

Кафедра	Кафедра географії та природознавства, вул. Галицька 201, кабінет 206, сайт: https://kgip.pnu.edu.ua/op-магістр-014-07/навчальний-план_середня-освіта_геогра-2/ електронна адреса: kgp@pnu.edu.ua
Викладач (і) Гостьові лектори	Доц. Сливка Роман Радославович
Контактна інформація викладача	slyvkaromanrad@gmail.com

8. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	Всі аудиторні та самостійні заняття проводяться з дотриманням етичних стандартів професії. Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в онлайн формі за погодженням із викладачем дисципліни. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час підготовки практичних завдань в процесі заняття. Забороняється добровільна передача інформації між студентами під час екзамену чи практичних робіт.
Пропуски занять (відпрацювання)	Відпрацювання пропусків занять відбувається кожного понеділка в 17.00
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	Зниження бала на 0,5
Невідповідна поведінка під час заняття	Зниження бала на 0,5
Додаткові бали	Участь в наукових екскурсіях – 10 балів

Викладач _____